

Bezinning 631: Barabbas of de Zoon van God

Matteus 27,15-26 = fragment passiezondag A-jaar

Het Woord

Nu had de prefect de gewoonte om op elk pesachfeest een gevangene vrij te laten, en die door het volk te laten kiezen. Er zat toen een beruchte gevangene vast, die Jezus Barabbas genoemd werd. En dus vroeg Pilatus hun, toe ze daar waren samengestroomd: 'Wie wilt u dat ik vrijlaat, Jezus Barabbas of Jezus die de Messias wordt genoemd?' Hij wist namelijk dat ze Hem uit afgunst hadden uitgeleverd. Terwijl hij op de rechterstoel zat, werd hem een boodschap van zijn vrouw gebracht: 'Laat je niet in met die rechtvaardige! Om Hem heb ik namelijk vannacht in een droom veel moeten doorstaan.' Ondertussen haalden de hogepriesters en de oudsten het volk over: ze moesten om Barabbas vragen, en Jezus laten doden. Weer nam de prefect het woord en hij vroeg opnieuw: 'Wie van de twee wilt u dat ik vrijlaat?' 'Barabbas!' riepen ze. Pilatus vroeg hun: 'Wat moet ik dan doen met Jezus die de Messias wordt genoemd?' Allen antwoordden: 'Aan het kruis met Hem!' Hij vroeg: 'Wat heeft Hij dan misdaan?' Maar ze schreeuden alleen maar harder: 'Aan het kruis met Hem!' Toen Pilatus inzag dat zijn tussenkomst nergens toe leidde, dat het er integendeel naar uitzag dat men in opstand zou komen, liet hij water brengen, waste ten overstaan van de menigte zijn handen en zei: 'Ik ben onschuldig aan de dood van deze man. Zie het zelf maar op te lossen.' En heel het volk antwoordde: 'Laat zijn bloed ons dan maar worden aangerekend, en onze kinderen!' Daarop liet Pilatus Barabbas vrij, maar Jezus leverde hij uit om gekruisigd te worden, nadat hij Hem eerst nog had laten geselen.

Stilte bij het Woord

Een woord bij het Woord

Tot viermaal toe vermeldt Matteus het volk, en wel met stijgende intensiteit. Eerst komt de volksmenigte aan bod, dan de volksmenigten in het meervoud, even later allen en tenslotte het hele volk. Matteus geeft hier de historische scheiding aan tussen het volk Israël en de Kerk van Jezus Christus. Voortaan geeft God zijn heil aan de wereld via de christenen. Meteen geeft hij ook aan wie volgens hem de schuld draagt voor Jezus' dood.

Want Pilatus wordt tot op zekere hoogte verontschuldigd. De landvoogd had aan het volk de keuze gelaten Jezus¹ Barabbas of Jezus de Messias vrij te laten. Het volk kiest voor Jezus Barabbas.

¹ De voornaam van Barabbas komt slechts in enkele secundaire manuscripten voor. Misschien is het dus een latere toevoeging.

Het is vrij cynisch dat ze allebei dezelfde voornaam hebben. En het woord 'Barabbas' betekent letterlijk 'zoon van de vader,' een titel die we ook voor Jezus gebruiken. Het volk wil Gods Zoon laten kruisigen en niet de beruchte gevangene.

Pilatus wast zijn hand in water om zijn onschuld aan te geven. We vinden dat gebaar in het Eerste Testament.² Alsof Pilatus de Schrift kent. Wellicht is het dus eerder de schrijver van dit evangelie die Pilatus nogmaals verontschuldigt. Hoe dan ook: dit gebaar is een spreekwoord geworden in onze taal.

Alleen Matteus vermeldt de droom van de vrouw van Pilatus. Niet toevallig. Zoals de wijzen uit het Oosten in het begin Jezus' identiteit openbaren, zo is het ook hier een heidense vrouw die Jezus een rechtvaardige noemt. Het is de derde maal in dit evangelie dat God iemand in een droom een advies of roeping geeft.³ Pilatus slaat blijkbaar deze goddelijk aanwijzing in de wind: er wordt geen enkele reactie vermeld.

De mensen van het volk roepen uit dat Jezus' bloed over hen mag komen en over hun kinderen. Het bloed is de identiteit van de persoon, zijn ziel. Ze nemen dus de verantwoordelijkheid van Jezus' dood op zich en doen dat op het dierbaarste wat ze hebben: hun kinderen. Het is dus geen zelfvervloeking, maar ze zijn bereid voor God hun verantwoordelijkheid op zich te nemen en hun beslissing te verantwoorden.

Toch beslist Pilatus Jezus te laten geselen en kruisigen. Zo onschuldig is hij dus ook weer niet. Hij levert Jezus uit aan het volk om Hem te laten kruisigen. 'Uitleveren': het is al de vijftiende maal dat dit werkwoord in het lijdensverhaal van Matteus voorkomt. Het geselen van een tot het kruis veroordeelde behoorde bij de wettelijke verplichtingen. Men deed dat om het slachtoffer uit te putten, zodat de weerstand al gebroken was bij de effectieve kruisiging. Zowel het geselen als het kruisigen waren gruwelijk en onmenselijk.

Het Woord in mijn leven

Hoe snel ga ik mee in een massagebeuren? Hoe sterk probeer ik mijn schuld van mij te minimaliseren en af te wimpelen of neem ik mijn schuld moedig op mij? Geeft God mij soms een teken in een droom? Ben ik soms hard voor andere mensen?

² Psalm 26,6 en Deuteronomium 21,1-9.

³ Eerste maal: Jozef om niet weg te gaan van Maria als deze zwanger blijkt te zijn van de H. Geest. Tweede maal: de wijzen worden geadviseerd langs een andere weg dan langs Herodes naar hun land terug te keren.

Bidden met het Woord

Heer Jezus Christus,
U bent de Zoon van God
die ons het heil schenkt.
Eerst wordt U bejubeld
met hosannakreten.
Slechts even later
hoort U tweemaal schreeuwen:
'Hij moet gekruisigd worden!'
De terrorist wordt vrijgelaten,
U wordt overgeleverd
aan geseling en kruis.
En toch is dat Uw weg
om ons het heil te schenken.
We danken U, Zoon van God,
dat we in U God zien,
en wel tot in de dood
en zelfs over de dood heen. Amen.

© Eric Haelvoet 2017